

on koort lihtne puhastada, sest niiske samblik eraldub kergesti. Seda võib ära tõmmata kinda, puutüki või vana luuakontsuga. Jälgige, et seejuures koor viga ei saaks.

Sügisel tehke korda viljapuude võrad: lõigake välja murdunud oksad, siluge lõikekohad ning katke spetsiaalsete hooldusvahenditega.

Haigustunnustega taimeosad hävitage

Haigustekitajad ja kahjurid talvituvad taimede all mullas ja multsis ning taimedel. Nende leviku piiramiseks on oluline kokku korjata kõik varisenud lehed ja viljad.

Haigustunnustega lehed, varred ja viljad matke nii sügavale (soovitav kahe labidalehe sügavusele, u 35 cm), et eosed liikvele ei pääseks. Kaminas või suletud küttekoldes saab need ka ära põletada.

Vanad vaarikavarred lõigake sügisel

Kui teie vaarikad on terved, s.t et varrel pole tumedaid varrepõletiku laike, võite viljunud teise aasta oksa hoida peenral kas või kevadeni. Siis saavad toitained sügise jooksul rahulikult juurtesse liikuda.

Enamasti on meie koduaedade vaarikad aga nakatunud varrepõletikust. Selleks, et vältida selle tõve levikut ja et haigustekitajad ei nakataks noori võrseid, lõigake vilja kandnud varred pärast saagikoristust välja ja kärpige noori varsi.

Kui kahjustajaid oli palju

Kui suvel oli aias kahjustajaid aga märkimisväärselt palju, tasuks taimi

Selleks, et elupuude võras ei tekiks seenhaigustele pesitsuskohta, eemaldage valguse puuduse tõttu kuivanud okkad.

Vaarikatest lõigake viljunud varred välja juba suve lõpus, et varrepõletik ei nakataks noori võrseid.

nii sügisel kui ka varakevadel pitsida keemiliste taimekaitsevahenditega.

Tõrje on edukas siis, kui lehed on juba langenud. Vahendid jõuavad siis pungadeni ja koorepragudesse, kus kahjustajad talvituvad. Kui taimi on töödeldud sügisel ja varakevadel, siis on mürkidel piisavalt aega laguneda ning me ei söö nende jääke endale sisse.

Viljapuudel ja marjapõõsastel tõrjuvad seenhaiguseid Chorus, Score, Effector, Topas. Kahjurite vastu aitavad Decis, Karate Zeon, NeemAzal, Fastac, Actara.

Püsililledel, roosidel ja elulõngadel hoiavad haigusi eemal Topas, Chorus, Score; kahjureid tõrjuvad Fastac, Decis, Actara, Karate Zeon, NeemAzal.

Kaevamine – tõhus tõrjevahend

Kaevamine ja kobestamine häirib putukate elurütmi ning loob ebasobivad tingimused edukaks talvitumiseks.

Sitikad talvituvad mulla peamises kihis umbes 20–25 cm sügavusel. Kaevates toome nad uuesti mulla pinnale ja nad hukuvad külmas. Labida või

hargiga tegutsedes olge aga ettevaatlik, et taimede juured viga ei saaks.

Hirtele mürkhõrgutisi

Näriliste vastu kasutage noorte viljapuude ja rooside läheduses söötmürke. Nende puhul tuleb olla järjepidev – mürk peab olema kogu aeg kättesaadav. Kuna mürkhõrgutis sisaldab ligimeelitavaid aineid, jääb nende lõhn alles ka pärast viimase kõrgutise söömist. Lõhna peale kohale tulles ja leides eest tühja söögilaua, võtavad närilised ette magusa puukoore. Pange söötmürk varakult välja, pole vaja oodata püsivaid külmi.

Ärge unustage okaspuid!

Sügisel tuleb okaspuude võra seest ja alt kindlasti koristada pruunistunud ja varisenud okkad. Elupuud on õige lihtsalt nõus loovutama oma sisemuses valguse puudusel kolletunud okkad, mis varisevad ise ning tulevad kergelt lahti käega tõmmates, kuid näiteks kirju kadaka sortidelt peate nende mahatõmbamiseks kätte panema tugevad kaitsekindad ja pisut vaeva nägema.

Puualune varis tuleb kindlasti koristada, sest see on hea talvitumis- ja paljunemiskoht viimasel ajal massiliselt levima hakanud seenhaigustele.

Pärast varise koristamist pritsige puud mingi seenhaigusi tõrjuva preparaadiga. Isegi kui teie okaspuudel ei tundu midagi viga olevat, tehke seda ikkagi. Parem karta kui kahetseda, pole vaja oodata haiguste laiaulatuslikku levikut.

Taimetoodangu Inspektsiooni kodulehel olevast taimekaitsevahendite registrist leiate igihaljastele taimedele soovituslikud tõrjevahendid. Praegu on need Aliette, Bravo, Topas. Abi on ka kartuli-lehemädaniku ja viljapuude kärntõve vastastest preparaadidest.

Kirju kadaka ja ka paljude teiste kadakaliikide okkad on teravad nagu nõelad, nende puhastamiseks pange kätte tugevast materjalist kindad.